

***Profesor pentru învățământ primar,
Busuioc Elena-Alina***

**TEXTUL NONLITERAR CLASA a IV-a
- PEȘTERILE -**

Când vorbim despre o peșteră, înțelegem orice gol natural aflat în scoarța Pământului. În același sens cu „peșteră” se folosesc de multe ori cuvintele „cavernă” sau „grotă”. Pentru formarea unei peșteri sunt necesari mii de ani, pentru ca ploaia să poată săpa o peșteră așa cum sunt cele pe care le putem vedea astăzi. Peșterile sunt forme de manifestare ale naturii de o deosebită frumusețe, minuni ale naturii care încântă orice vizitator.

Emil Racoviță, a înființat în anul 1920 primul club de speologie din lume. O peșteră este constituită dintr-o succesiune de goluri de forme și mărimi ce pot varia. Elementele de baza ale unei peșteri sunt:

- ⊗ *gura peșterii*
- ⊗ *galeriile* - goluri care alcătuiesc cea mai mare parte a peșterii, au lungimea mult mai mare ca lățimea
- ⊗ *sălile* - goluri unde lungimea și lățimea sunt apropiate ca valoare
- ⊗ *puțurile* - goluri foarte înclinate sau verticale care se deschid din podeaua peșterii
- ⊗ *hornurile* - galerii verticale care pornesc din tavanul galeriilor
- ⊗ *sifoanele* - galerii de peșteră total inundate cu apă

Putem clasifica peșterile în: peșteri în roci vulcanice; peșteri în calcare; peșteri generate de deplasarea rocilor; peșteri de eroziune; peșteri de dizolvare.

Calcarul din peșteră, dizolvat de picăturile de apă, se depune strat peste strat, formând în timp ***stalactitele*** (sub formă de țurțuri lungi) și ***stalagmitele*** (sub formă de turnuri pornind de la podea). Atunci când stalactitele și stalagmitele se unesc, ele formează ***coloane***.

În peșteri trăiesc viețuitoare care s-au adaptat la întuneric: liliacul, păianjenul, salamandra oarbă, pești, insecte cu aripi scurte.

Specialiștii care cercetează peșterile se numesc ***speologi***.

Peștera Urșilor a fost descoperită în 1975 și are o lungime de 1.500 m. Numele peșterii a fost dat în urma descoperirii numeroaselor fosile de urși găsite acolo. Peștera este situată în Munții Apuseni, județul Bihor, la o altitudine de 482 m. În interiorul peșterii au fost descoperite fosile de capră neagră, urși de cavernă și hienă de peșteră. Temperatura în interiorul peșterii este de 10° C.

Peștera Scărișoara mai este numită și ***Ghețarul de la Scărișoara***, deoarece adăpostește cel mai mare ghețar subteran din România. Încă nu este cunoscută cu exactitate data la care a fost descoperită peștera, însă mențiunea cea mai veche despre Peștera Scărișoara datează din 1847 și a fost făcută de A. Szirtfi.

Peștera este situată în județul Alba, la o înălțime de 1.165 metri și este formată în calcar. Coborând în adânc, decoperim o singură încăpere, de 700 de metri lungime, în mijlocul ei aflându-se un mare bloc de gheață, ce are o vechime de peste 4.000 de ani. În interiorul peșterii iarna temperatura ajunge până la - 7° C.

Peștera Limanu se află în Dobrogea și are o lungime de 3.200 de metri. Primii vizitatori au început să vină încă din anii 1900. Legat de această peșteră au fost create o serie de legende, potrivit cărora localnicii se refugiau în galeriile din adâncuri când dușmanii invadau ținutul. Tot legendele ne povestesc despre comori care ar fi fost îngropate aici, pentru a fi puse la adăpost de răufăcători.

CURIOZITĂȚI !

- În Mexic există o peșteră ce poartă numele de *Peștera de Cristal* sau „Capela Sixtină a cristalelor”. În interiorul ei sunt cele mai mari cristale naturale din lume, unele înalte de 11 metri. Are o formă interesantă, de potcoavă și o lungime de 30 metri.
- *Peștera Licuricilor* din Noua Zeelandă adăpostește numeroși licurici.
- *Peștera Mamut* din Kentucky (SUA) măsoară 587 de kilometri de galerii subterane. A fost descoperită în secolul al XVIII-lea iar din 1941 este declarată Parc Național.
- Pe pereții *peșterilor Lascaux* din Franța pot fi admirate picturi rupestre preistorice, realizate cu pigmenți naturali. Se estimează că vârsta lor este de de 16.000 de ani.
- *Peștera Ali Sadr* din Iran adăpostește lacuri mari și adânci, fiind străbătută chiar de un râu. Este cea mai mare peșteră acvatică din lume.

1. Transcrie din text două informații care ți-au atras atenția.

2. Ce sunt stalactitele ?

- A) depuneri de calcar, sub formă de coloane;
- B) depuneri de calcar, sub formă de ciorchine;
- C) depuneri de calcar sub formă de țurțuri lungi;
- D) depuneri de calcar, sub formă de țurțuri mici.

3. Peștera Urșilor a fost denumită așa, deoarece:

- A) în peșteră trăiau mulți urși;
- B) în zonă trăiau urși pe cale de dispariție;
- C) în peșteră s-au găsit multe fosile ale urșilor;
- D) în peșteră nu s-au găsit fosile ale urșilor.

4. Completează enunțul: Peștera este
.....

6. Emil Racoviță a înființat în 1920:

- A) primul club de aeronautică;
- B) primul club de speologie;
- C) primul club de apicultură;
- D) primul club de vânătoare.

7. Ce nu ar trebui să îți lipsească dacă ai vizita o peșteră ?

8. Ce pericole ar putea apărea la vizitarea unei peșteri ?

9. Provocările Cubului!

Provocarea 1 - Descrie peșterile despre care ai citit în text.

Provocarea 2 - Analizează informațiile din text referitoare la Peștera Scărișoara.

Provocarea 3 - Completează diagrama Venn, folosind informațiile despre Peștera Urșilor și Peștera Limanu.

Provocarea 4 - Asociază cuvintele din cele două coloane.

luminoasă	îngustă
largă	necunoscută
comori	insolubilă
cunoscută	nouă
veche	întunecoasă
solubilă	îngustă

Provocarea 5 - Argumentează de ce peșterile sunt vizitate de turiști.

Provocarea 6 - Aplică ! Realizează, din materiale naturale și reciclabile, o peșteră.

10. Ce ți s-a părut interesant în textul prezentat? Argumentează alegerea făcută.

FRAGMENTUL ALES	ARGUMENTE